

ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА
(УЗАГАЛЬНЕННЯ)
ВСЕСВІТНЯ

Створення Троїстого блоку та Антанти

Назва	Троїстий союз	Антанта
Дата створення	1882 р.	1907 р.
Учасники	Німеччина, Австро-Угорщина, Італія	Велика Британія, Франція, Росія
Наслідки	<ul style="list-style-type: none">■ Підтримка миру в Європі рівновагою військово-політичних союзів.■ Гонка озброєнь, посилення мілітаризму.■ Наближення світової війни.	

Міжнародні кризи та конфлікти на початку ХХ ст.

Перша Марокканська криза,
1905—1906 рр.

Виникла через вирішення міжнародного статусу Марокко: Німеччина спробувала перешкодити Франції встановити своє панування в Марокко (Північна Африка); конфлікт було розв'язано на користь Франції.

Друга
Марокканська
криза,
1911 р.

Викликана продовженням суперечок між Францією та Німеччиною; завершилася підписанням угоди, за якою німці погоджувалися на французьке домінування в Марокко й отримували натомість територію в колонії Середнє Конго.

Боснійська
криза,
1908—1909 рр.

Міжнародний конфлікт, викликаний анексією Австро-Угорщиною Боснії і Герцеговини; визнання анексії Росією.

Італійсько-турецька війна,
1911—1912 рр.

Протистояння між Османською імперією та Італією, результатом якого стало захоплення Італією Лівії та островів Родос і Додеканес поблизу Малої Азії.

Перша
Балканська
війна,
1912—1913 рр.

Війна Балканського союзу (Болгарія, Греція, Сербія, Чорногорія) проти Османської імперії, яка завершилася підписанням договору, за яким Туреччина втратила європейські території на захід від лінії Енос—Медея та визнала незалежність Албанії.

Друга
Балканська
війна,
1913 р.

Швидкоплинна війна за розділ Македонії між Болгарією, з одного боку, та Османською імперією, Румунією, Чорногорією, Сербією і Грецією — з іншого; війна була спровокована Австро-Угорщиною та Німеччиною, які прагнули розвалити Балканський союз. Протистояння завершилося поразкою Болгарії, Сербії та отриманням Туреччиною більшої частини Македонії, а Фракією та Румунією — Південної Добруджі.

Причини

Загострення суперечностей між провідними державами світу внаслідок нерівномірності їх економічного та соціально-політичного розвитку.

Наявність двох ворогуючих блоків — Троїстого союзу та Антанти.

Загарбання нових територій, контроль над ринками збуту та джерелами сировини. Гонка озброєнь.

Бажання урядів воюючих країн відвернути увагу народів від внутрішніх проблем.

Привід

28 червня 1914 р. — убивство в місті Сараєво спадкоємця австро-угорського престолу Франца Фердинанда сербським націоналістом Г. Принципом.

Початок

Австро-Угорський уряд використав убивство в Сараєво як привід для розв'язання війни, висунувши ультиматум, умови якого не можна було виконати.

28 червня 1914 р. — проголошення Австро-Угорщиною війни Сербії.

29 липня 1914 р. — виступ на захист Сербії Росії, яка розпочала часткову мобілізацію.

1 серпня 1914 р. — підтримка Австро-Угорщини Німеччиною, яка проголосила війну Росії; початок Першої світової війни.

3 серпня 1914 р. — проголошення Німеччиною війни Франції.

4 серпня 1914 р. — проголошення Англією під приводом захисту Бельгії війни Німеччині.

6 серпня 1914 р. — проголошення Австро-Угорщиною війни Росії, у відповідь їй оголосили війну Англія та Франція.

Стратегічні плани противників

Німеччина	Загарбання нових колоній за рахунок Англії та Франції. Послаблення Франції та Росії. Панування в Європі.
Велика Британія	Збереження своїх колоній та панування на морі. Послаблення Німеччини. Загарбання в Туреччині Месопотамії та частини Аравійського півострова.
Франція	Послаблення Німеччини. Повернення Ельзасу та Лотарингії. Приєднання Саарського вугільного басейну та лівого берега Рейну.
Австро-Угорщина	Розширення сфери впливу на Балканах. Підкорення незалежних слов'янських держав Сербії, Болгарії та Чорногорії. Панування на Чорному, Адріатичному та Егейському морях.
Росія	Послаблення німецького та австрійського впливу в Туреччині та на Балканах. Оволодіння чорноморськими протоками Босфором та Дарданеллами. Прагнення приєднати Східну Галичину, Північну Буковину та Закарпаття.
США	Розширення впливу на весь американський континент. Проникнення в Китай, де велику активність проявляла Японія.

Завершення війни. Поразка Німеччини та її союзників

28 вересня 1918 р.	Перемир'я Антанти з Болгарією.
3 жовтня 1918 р.	Перемир'я Антанти з Австро-Угорщиною.
30 жовтня 1918 р.	Перемир'я Антанти з Туреччиною.
11 листопада 1918 р.	<p>Укладення країнами Антанти з Німеччиною Комп'єнського перемир'я, основні умови якого передбачали:</p> <ul style="list-style-type: none">■ звільнення всіх загарбаних Німеччиною територій на Заході та відведення німецьких військ за Рейн;■ виведення німецьких військ зі Східної Європи після прибуття туди військ Антанти;■ перехід усіх військовополонених та військового майна в руки союзників.

Підсумки війни

- Великі людські втрати (Німеччина — 1,770 млн осіб; Росія — 1,700 млн осіб; Франція — 1,36 млн осіб; Австро-Угорщина — 1,2 млн осіб; Велика Британія — 910 тис. осіб).
- Матеріальні збитки — 359,9 млрд доларів.
- Знищення матеріальних цінностей, загальна вартість яких становила 58 млрд крб.
- Економічна криза, причиною якої була війна.
- Скрутне становище в сільському господарстві (скорочення посівних площ, зниження врожайності, зменшення поголів'я худоби тощо).
- Розпад імперій (Австро-Угорської, Німецької, Російської та Османської).
- Виникнення на карті світу нових держав (Польща, Фінляндія, Литва, Латвія, Естонія, Чехо-Словаччина, Угорщина, Австрія, Королівство словенів, хорватів і сербів).
- Становлення нової міжнародної правової системи.
- Переосмислення системи загальнолюдських цінностей; зростання пацифістських (антивоєнних) настроїв.